

**Arnoldi Corvini â Belderen, Batavi, Jcti quondam
Consummatissimi, Consilarii Electoralis & Professoris
Moguntini Publici, &c. Tractatus Geminus De Personis
Atque Beneficiis Ecclesiasticis Sive ...**

opus posthumum, diu desideratum, nunc demum excusum, & indice
locupletissimo instructum

De personis ecclesiasticis

Corvinus van Beldern, Arnold

Francofurti ad Moenum, 1708

VD18 10184902

De Vita, & moribus Episcoporum. Tit. 11

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62002](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62002)

TITULUS XI.

De vita & moribus Episcoporum.

SUMMARI A.

1. Continuatio.	7. Predicationi quomodo.
2. Qui hic veniant Episcoporum nomine.	8. Que in Eorequirantur virtutes.
3. Perfectio Episcopi in quibus præcipue consistat. (beat.	9. Non debet esse litigiosus.
4. A quibus abstinere debet.	10. Esse à secularibus negotiis alienus.
5. In corrigendis Clericis quomodo se habere,	11. Pudicus.
6. Quibus insistere, debeat.	12. In vestitu decens.
	13. Clerum suum honorans.

- 1 **H**Actenus de Episcoporum creatione; restat, ut quales in vita & conversatione esse debeant, enarremus.
- 2 **E**piscoporum nomine hic continentur, non ipsi tantum Episcopi simplices, seu Dioecesani, verum etiam Archiepiscopi seu Patriarchæ, vel Primate. *Barbof. tract. de appellat. verbor. utriusq. Juris appell. 89. ex num. 1.* Quod enim ad vitam & mores attinet, sicut & de officio communi, & cura pastoralis, dicta de Episcopis ex sententia Canonum; & dicta intelliguntur de Prælati Superioribus.
- 3 In Sacris Canonibus de moribus ac sanctitate vitæ Episcoporum fuerunt sancita plura, quæ explicare decrevimus; præcipue ea quæ Ipse Apostolus Paulus specialiter enumerat: in 1. *ad Timoth. 3.* ubi dicit; *Oportet Episcopum irreprehensibilem esse:* Quod ad Titum 2. scribens, declarat consistere in duobus maximè; scilicet in *exemplo operum*, & in *doctrina verborum.*

Debent

Debent ergò primò; hoc est, non tantum decet; ut accipitur verbum *Debet* in c. 1. de despons. imp. ubi Abb. sed necesse est, ut Episcopi sint sine crimine, id est, sine gravi peccato; can. 1. dist. 8. & populum, cui præsumt, conversatione & innocentia præcellant. can. oratorium. 3. vers. Oportet Episcopum. dist. 25. Sustinet enim Episcopus monitoris personam; quam nemo suscipere vult (ut inquit Symmachus. in c. nemo. dist. 81.) nisi qui moribus suis aliorum errata condemnat. Undè D. Athanasius in adhortat. ad Monach. inquit, *vita vestra jubeat, lingua suadeat, quia plus auctoritatis exemplum, quam sermo gestat*, alioqui, teste Gregorio: c. 2. §. porro. in fin. & c. seq. 3. qu. 7. *Cujus vita despicitur, ejus quoque predicatio contemnitur*. Nihil est magis, quod ad pietatem, & Dei cultum alios assidue adstruat, quam eorum vita & exemplum, qui se divino ministerio dedicarunt: Concil. Trident. sess. 22. de reformat. cap. 1. Quomodo enim Præses Ecclesiæ potest auferre malum de medio ejus, qui in delicto simili corruerit, aut quâ ratione corripere peccatum potest, cum tacitus sibi ipse respondeat ea admisisse, quæ corripit. c. ult. dist. 25. vide & c. 1. dist. 49. c. 2. dist. 82. c. præcipue. 11. qu. 3. c. nulli. 25. dist. 1.

Debet ergò quisque Prælati ostendere se subditis bonorum operum exemplum. Alioqui, si perversè agat, *plus occidit exemplo, quam gladio*: ut inquit Gregorius in Pastoral. & *plus peccat exemplo, quam culpa*: Quia ipsius factum à subditis de facili trahitur in exemplum: c. magna. de voto. juxta illud Eccles. 10. *secundum Judicem populi sic & ministri ejus, & qualis Rector civitatis est, tales habitantes in ea*. Et idè imputantur Prælati subditorum errata: c. quicquid. 1. qu. 1. c. irrefragabili. de offic. Ordin. Quia Prælati error multos involvit, & tantis obest, quantis præest: Bernardi 127. epist. ad Guilielm. Comit. imò si perversa inquam perpetrat, *tot moribus dignus est, quot ad subditos suos perditionis exempla transmittit*. ut ait Greg. in pastoral. p. 3. cap. 5.

Secundo; Debent Episcopi ab improborum commerciis abstinere: 4 c. pervenit. 2. qu. 7. Consortia enim malorum, corrumpunt bonos: c. saepe. 28. qu. 1. Habeant ergò secum viros testimonii boni. c. fin. 2. qu. 7. & familiam eam quæ vitæ, morum, vestitus etiam exemplo ceteros ad virtutis excitent imitationem. Non sufficit, inquit D. Hieronymus. lib.

Corvinus
De Personis
Bened. Ecclesiæ

G IV
32

lib. 1. contra Pelagian. Episcopo propriam habere pudicitiam, nisi etiam comitum, & ministrorum pudore decoretur.

Qua propter præcipitur Episcopis, in *c. interdixit. cum seqq. dist. 32. c. 1. dist. 34. & per tot. dist. 81. & c. cum Pastoris. 2. qu. 7.* ut habeant domi, in cella, & ubicunque fuerint, Comites Clericos, quorum vivant testimonio bono, qui scilicet castitatis, morum, fidei & doctrina, sint testes, quique inserviant ipsis & custodiant.

Monet etiam Concilium Tridentinum *sess. 2. cap. un.* ut familiares suos instruant & erudiant; nè sint vinosi, impudici, cupidi, elati, blasphemii, & voluptatum amatores; sed in vestitu & cultu, & omnibus actibus honestatem præ se ferant; sicut decet ministros ministrorum Dei. Maximè, cum, ut inquit Cassiodorus *lib. 4. varior. epist. 3. de Charitate servientium crescat fama dominorum.*

5 Tertiò; Debet Episcopus in *corrigen- dis* Clericis & Laicis magis *charitatem* quàm potestatem *exercere*; nè dominari magis, quàm consulere subditis velle ostendat: *can. licet. dist. 45.* & proinde eos diffidentes magis debet compellere ad pacem, quàm ad iudicium, *d. can. licet. nè quod provisum est ad concordiam, scilicet ut unus præsit aliis, nè fiat schisma, ut c. legimus. dist. 93. c. ad hoc. dist. 99.* tendat ad diffidium. Quod esse non debet. *arg. l. quod favore. C. de legib.*

In *corrigen- do* tamen *lenitatem* cum *severitate* debet *miscere*: *c. sunt namq. dist. 45.* Ita enim Apostolus. *I. ad Timoth. 4.* illum monet, *inquiens, Arque, obsecra, increpa, in omni bonitate, & patientia, ut refer- tur in c. 1. & c. cum Beatus. d. dist. 45.* Quippe Rectoribus inesse debet iuste consulens misericordia, & piè saviens disciplina, ut nec in disciplina rigore mansuetudinis benignitatem: nec rursus in mansuetudine, distractionem deserant disciplina: quoque severius castigare est necesse, non savientis, *c. importuna. de penit. dist. 1. & c. quia divinitatis. d. dist. c. cum sancti. 24. qu. 3.* plectatæ animo; sed medentis. *c. prodest. 23. qu. 5. c. odio. dist. 86.*

Caveat autem Episcopus omninò; nè perversè agentes perversè que agere post monitionem perseverantes; *fac. c. nisi. ubi Abb. de off. legati.* connivendo toleret. Culpam enim facientis habet, *c. inferiorum. c. facientis. dist. 86. c. si custos. 27. qu. 1.* qui quod potest emendare, negligit; & errorem cui non resistit, cum possit, *fac. c. ita plane. 23. qu. 4.*

qu. 4.

qu. 4. approbare censetur. *c. error. dist. 83.* Hinc ait Augustinus *in can. qui nec regimini. 2. qu. 7.* Episcopos, qui non corrigunt sacerdotum crimina, magis esse appellandos canes impudicos, quam Episcopos: eos vero qui malorum laudibus gloriantur, Pastores miserimos Anacletus appellat; *in c. nihil d. dist. 83.* qui videlicet sibi placere, & à malis subditis amari elegerunt: *Ex hoc enim*, inquit, *ovibus magna pernicies oritur.* Gregorius VII. eos reprehendens graviter, ab officio suspendendos esse decernit. *in can. 1. dist. 83.*

Quarto, requiritur in Episcopo, & quidem imprimis, ut *lectioni* 6
& *orationi* insistat, nec non *predicationi*: *cor. dist. 63. & 64.*

Lectio & *orationi*; putate, ubi non fuerint in curis Episcopalibus occupati: *c. fin. d. dist. 68. c. fin. 2. qu. 7.* singulis quoque diebus Missæ tenentur offerre sacrificium, vel saltem interesse celebranti. *Concil. Arausican. can. 3.* nam absque causa rationabili sine Missa non decet eos transigere diem ullam: *c. fin. de privileg. in 6. Sylv. in sum. verb. missa. 2. qu. 1.* Debent etiam dominicis & festis (nisi infirmitate fuerint impediti) interesse in sua Ecclesia Cathedrali divinis officiis: *c. Episcopus de consecrat. dist. 3.*

Predicationi insistere debet Episcopus: Nam præconis officium suscipit, quisquis accedit ad Sacerdotium. *fac. c. baptismus. de consecr. dist. 4. c. si rector. dist. 43.* Hinc Episcopus vel Presbyter, appellatur *Angelus*, qui vel æternam annuntiat prædicando vitam: *Augustin. super Apocal. tom. 9.* juxta præceptum Domini *Isaia 58. Clama, ne cesses, quasi tuba, exalta vocem tuam.* & *2. ad Timoth. 4. Predica verbum.* Est enim hoc proprium Episcoporum munus. Unde Apostolus, *1. ad Corinth. 4.* ait; *Non misit me Dominus baptizare, sed evangelizare:* & *Joan. 3. 1. ut in Concil. Toletan. can. 2. Constantin. 6. can. 16. Trident. sess. 4. cap. 2. & sess. 8. quæ est. 24. c. 4. de reform.*

Sed populum prædicando doceat illa, non quæ illi suaserit caro 7
vel sensus humanus, *c. fin. dist. 36.* sed quæ ipse didicerit. Quapropter *sacris literis eum jugiter insistere* oportet: nec enim sufficit bona conversatio, nisi doctrinæ addatur scientia. *c. qui Ecclesiasticis. dist. ead. fac. can. si iusta. dist. 38. & ibid. can. omnes Psallentes.* Unde D. Chrysostomus dicit *homil. 15. sic; Ut quid dicit Apostolus: Oportet Episcopum esse*

R

Docto-

Corvini
De Personis
Bened. Ecclesiasticis

G IV
32

Doctorem, nisi ut doceat? Nec satis est, quod doceat exemplo vitæ, imò oportet eum laborare in verbo & doctrina. Profectò si præsul non pollet gratiâ doctrinæ, plurimæ Ecclesiasticæ doctrinæ exempla peribunt; quomodo enim lucerna, si non lucet, profectò inseparabile est lucere à lucerna: tenetur ergo lucere, quem Dominus voluit habere officium lucernæ.

8 Præterea requiritur quintò, & quidem secundum Apostolum, ubi supra & Canones, 1or. dist. 45. ut sit Episcopus virtutibus ornatus: Namque docent Episcopos in vitæ moribus debere esse prudentes, sobrios, modestos, humiles, sanctos, justos, continentes, honestos, pudicos, & moderatos hospitaes: ut in princ. & cap. fin. d. dist. 43. can. qui Episcopus. dist. 22. can. nos qui. dist. 40. can. vilissimus. 1. qu. 1. can. contra morem. dist. 100. Unde Concilium Carthageniense IV. de quo in d. can. Episcopus. dist. 42. præcipit, ut suppellectilem vilem habeat Episcopus, & mensam & victum pauperem, & quærat dignitatis suæ auctoritatem meritis & fidei, & vitæ.

Prudentes esse debent Episcopi, ut dicit dicto loco Apostolus: Etenim ut legitur in can. 2. dist. 23. qui Episcopus est ordinandus examinatur antea, an sit prudens, si docilis, si moribus temperatus, si pervigil, si semper suis negotiis cavens. &c. Vult etiam ibidem Apostolus, Episcopum debere esse domui suæ bene præpositum; ut scilicet etiam temporalium negotiorum ac rerum familiarium habeat notitiam; si enim, inquit, domui suæ præesse nescit, quomodo Ecclesiæ Dei diligentiam adhibebit? vide can. sicut ii. 8. §. necesse. dist. 47. & c. fin. dist. 39.

Non tamen per se ipsum incumbere debet rei familiaris curæ, sed habere debet pro rebus externis Vicedominum, & Oeconomum, qui possit vel hospitibus supervenientibus, vel causis quæ eveniunt, paratus extiteret. c. volumus. dist. 23.

Debet etiam esse sobrius Episcopus; Ignominiosum enim est affluere epulis, inter quos difficulter servari potest pudicitia; can. Ecclesiæ. dist. 23. Debent Prælati, ut admonet D. Hieronymus ad Michæa cap. 2. relatus in can. Ecclesiæ. dist. 35. nec lautis epulis uti, nec inter epulas & convivia affluere. Ideò Concilium Trident. sess. 25. de reformat. cap. 1. monet Episcopos modesta suppellectili, mensa, & frugali victu, contentos esse debere; sacra lectio ad mensam eorum recitetur, ut in can.

can. pro reverentia. dist. 44. mensam quoque benedicant, antequam comedant, referantque Deo post cibos gratiam. *can. licet. d. dist. 44.*

Nec debet Episcopus esse *vinolentus*; *Apostolus 1. ad Timoth. 3. can. Episcopus. cum seqq. dist. 35. & dist. 44. per tot.* Si quidem ubi ebrietas regnat, ratio exulat, intellectus obrunditur, consilia deviant, judicia subvertuntur. Econtrà vinum moderatè sumptum, & corpori & animo multa præstare solet bona: Cujus propterea moderatus usus ab ipso Apostolo laudatur.

Debet *sexto* etiam Episcopus esse *hospitalis & liberalis*; *tot. dist. 42. can. un. dist. 85.* Quia, (ut inquit Gregorius *relatus in can. fratrem. dist. 86.*) *domus Episcopi ad hoc est instituta, ut sine personarum acceptione, omnes in hospitalitatem recipiat.* In Concilio Aureliano, de quo in *can. 1. dist. 82.* sic legitur: *Episcopus pauperibus vel infirmis, qui debilitate faciente, suis manibus laborare non possunt, victum & vestimentum, & quantum sibi possibile fuerit, largiatur; quod & de viduis & orphanis expressum in can. 1. & can. divina. dist. 87.*

Undè Cabilonense Concilium dicit, eis commendatas fuisse commendatos, ut debiles, pauperes, viduæ, orphani, & necessitatem patientes, à Sancta Ecclesia tanquam pia matre accipiant subsidium; ac proinde rebus Ecclesiæ uti debent tam non tanquam propriis, sed commendatis; *can. sine acceptione. 12. qu. 2. & ibid. can. res Ecclesiæ. imò egentium propriis. test. D. Bernard. in 40. epist. ad Henric.*

Et ideo Concilium Tridentinum *sess. 25. de reformat. cap. 1.* prohibuit Eos, consanguineos, aut familiares ex iis citare.

Septimo, debet Episcopus *vitare litigia, & contentiones*: *can. 1. & 9 per tot. dist. 46. can. Episcopus. dist. 88.* Ait enim hoc Apostolus *1. ad Timoth. 3.* intelligens per ea, contentiones vanas & supervacaneas, lites captiosas, jurgia frequentia. Rationes prohibitionis sunt quinque: 1. Quia non debet de ore Episcopi benedictio & maledictio simul egredi: 2. Episcopus debet mitis & humilis esse. 3. Esse mansuetus, patiens, corripiens quidem, sed cum modestia. 4. Quia, ut ait Augustinus, *nihil est similis actibus Demonum, quam litigare.* 5. Et litigare est officium personæ contemptibilis. *Turrecrem. ad sum. dist. 46. n. 4.*

Episcopus igitur ab hujusmodi litibus, & ab omni seculari nego-

Corvitus
De Personis
Benef. Ecclesiæ
G IV
32

zio debet esse alienus. *can. te quidem. 11. qu. 1.* Itaque non potest esse fidejussor, *c. clericis. de fidejussor.* procurator litium, advocatus, *can. fin. cum Gloss. 5. qu. 3.* executor testamenti, nisi quoad legata ad pias causas; *l. nulli licere. 28. S. 1. C. de Episc. & Cleric.* possessionum conductor, *can. Episcopus. 14. qu. 1.* viduarum, pupillorum, peregrinorum, curator; puta per se; potest per Archidiaconum. *dist. 84. per tot. & caus. 21. qu. 3. per tot. can. precipimus. 12. qu. 1.*

11 Octavo debet Episcopus esse pudicus, & domesticorum mulierum immoderatam familiaritatem vitare: *can. 1. dist. 34. Abb. in c. l. num. 3. de cohabit. Cler. & mulier.* Quapropter in Concilio Moguntino legitur *in d. cap. 1. & C. fac. can. interdixit. dist. 32.* statutum, ut nullus Sacerdos foeminas, de quibus suspicio esse potest, retineat.

12 Nonò debet Episcopus per decentiam habitus, intrinsecam indicare morum honestatem. *dist. 40. per tot. Clem. 2. de vita & honest. Cleric.*

Et ideò, si, praterquam ex urgenti causa; *c. pen. de eo quod met. caus. c. quoniam. eod.* indumentis prater ordinis ac officii decorem, prater publicè luxuriatur, ejus impudentia variis modis, non minus recentioribus, *d. c. quamiam. quam antiquis Pontificum decretis, c. pen. eod. tot. dist. 41.* coercetur.

13 Decimò debet Episcopus si ut talis honorari vult à Clericis; eos ut Clericos honorare: Nam ex quo Prælatus non servat reverentiam subdito, nec subditus servare tenetur Ei. *Gloss. verbo subtrabat. in can. cum beatus. dist. 45.* Et sciant Episcopi. (ait Hieronymus *in can. est c. dist. 35.*) Sacerdotes se esse, non Dominos. Undè Concilium Baecharense, *in can. c. caus. 10. qu. 3.* statuit; ut Clerici servili more in aliquibus operibus Episcopo servire non cogantur. Et Carthaginense IV. *in can. Episcopus. dist. 95.* ut Episcopus extra Ecclesiam sedens Presbyterum stare non patiatur.

In summa cum pro populo Episcopi suffragatores parentur ad Deum, necesse est, ut omni genere virtutum nitantur habere gratiam Ejus; Quia cum is qui displicet, mittitur ad intercedendum, irati animus ad deteriora provocatur. *princ. d. dist. 49. can. in gravibus. 3. qu. 7.*